

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 12 декември 2023 г.
(OR. en)

16707/23

ELARG 94
COWEB 162
COEST 669

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Делегациите

Относно: Заключение на Съвета относно разширяването

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно разширяването, одобрени от Съвета на 12 декември 2023 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО РАЗШИРЯВАНЕТО

1. Съветът взема надлежно предвид съобщението на Комисията от 8 ноември 2023 г. относно политиката на ЕС за разширяване, включително докладите за Черна гора, Сърбия, Северна Македония, Албания, Босна и Херцеговина, Косово*, Турция, Украйна, Република Молдова (по-нататък: Молдова) и Грузия.
2. Съветът потвърждава отново своя ангажимент към разширяването в съответствие с подновения консенсус относно разширяването, одобрен от Европейския съвет през декември 2006 г., и последващите заключения на Съвета и на Европейския съвет. В съответствие с предходните заключения на Съвета и в рамките на политическите критерии от Копенхаген Съветът потвърждава отново необходимостта от справедливи и строги условия, принципа за оценяване въз основа на собствените заслуги и обратимост. Съветът изтъква колко е важно да се гарантира, че ЕС е в състояние да поддържа и задълбочава собственото си развитие, включително капацитета си да интегрира нови членове. Съветът продължава да очаква от своите партньори да поемат отговорност и да демонстрират надеждността на своите ангажименти и политическа воля чрез провеждане на необходимите реформи и осезаем напредък по основополагащите въпроси.

---

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

3. Разширяването е геостратегическа инвестиция в мира, сигурността, стабилността и просперитета. То е двигател за подобряване на икономическите и социалните условия на европейските граждани и намаляване на различията между държавите, а така също трябва да насърчава ценностите, на които се основава Съюзът. С оглед на перспективата за допълнително разширяване на Съюза както ЕС, така и бъдещите държави членки трябва да бъдат подготвени. Държавите, стремящи се към членство, трябва да увеличат усилията си за реформи, по-специално в областта на принципите на правовата държава, в съответствие с основното на заслуги естество на процеса на присъединяване и с помощта на ЕС. Успоредно с това Съюзът трябва да положи основите и проведе реформите, необходими във вътрешен план. Ще набележим дългосрочните си амбиции и начините за постигането им. Ще разгледаме основните въпроси, свързани с нашите приоритети и политики, както и нашия капацитет за действие. Това ще направи ЕС по-силен и ще укрепи европейския суверенитет.
4. Агресивната война на Русия срещу Украйна показва, че разширяването е и стратегически приоритет. Като припомня във връзка с това Програмата от Солун от 2003 г. и заключенията на Европейския съвет от юни 2022 г., Съветът потвърждава своя пълен и недвусмислен ангажимент към перспективата за членство в ЕС на Западните Балкани, Украйна, Молдова и Грузия, като изтъква отново, че тяхното бъдеще е в рамките на Европейския съюз. Турция продължава да бъде страна кандидатка и ключов партньор в много области от общ интерес.
5. Зачитането и ангажиментът за насърчаване на ценностите, на които се основава ЕС, и изпълнението на задълженията, необходими за членство в ЕС, са от съществено значение за всички партньори, които се стремят да се присъединят. Съветът изтъква отново, че принципите на правовата държава са основна ценност, на която се гради ЕС, и продължават да бъдат необходимо условие за напредък към членство в ЕС. Устойчивите и необратими постижения в областта на реформите във връзка с принципите на правовата държава и основните права, функционирането на демократичните институции, включително деполяризацията, публичната администрация и икономическите критерии продължават да бъдат основните показатели, спрямо които се оценява напредъкът към членство в ЕС.

6. Защитата на основните права заема централно място сред ценностите на ЕС. Съветът обръща особено внимание на напредъка на партньорите в тази област, като припомня, че надеждните мерки за преодоляване на докладваните недостатъци са цялостен приоритет. В този контекст Съветът изтъква важната роля на зачитането на правата на детето и правата и недискриминационното третиране на лицата, принадлежащи към малцинства, и лицата в уязвимо положение като ромите, хората с увреждания, лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните (ЛГБТИ), и лицата, принадлежащи към националните малцинства. По отношение на равенството между половете Съветът отново изтъква, че трябва да се гарантират овластяването и пълноценното упражняване на основните права на жените и момичетата. Съветът припомня, че свободата на изразяване, свободата на медиите и плурализмът са основни стълбове на демократичното общество и че конкретните и осезаеми резултати в тези ключови области продължават да бъдат от съществено значение.
7. Съветът подчертава също, че е необходимо партньорите да постигнат напредък по всеобхватна съдебна реформа, както и в борбата с корупцията, включително премахването на олигархичния модел, и борбата с организираната престъпност. Съветът припомня, че продължават да са необходими солидни резултати по отношение на окончателните присъди и изземването и конфискацията на активи от престъпна дейност в борбата с организираната престъпност.
8. В Западните Балкани продължават да са необходими решителни усилия за насърчаване на помирието и регионалната стабилност, включително чрез разрешаване на двустранните спорове между партньорите и въпросите, свързани с наследството от миналото, в съответствие с международното право и установените принципи, в т.ч. Споразумението по въпроси, свързани с наследяването.
9. Съветът изрично подчертава, че е изключително важно да продължи да се задълбочава сътрудничеството по въпросите на външната политика и изтъква очакванията на Съюза партньорите да приведат изцяло политиката си в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС (ОВППС), включително да се присъединят към ограничителните мерки, което представлява ключов аспект на процеса на интеграция в ЕС и силен израз на стратегическия избор и мястото на даден партньор в една общност, основана на ценности. ЕС продължава да подкрепя партньорите и да предоставя помощ, по-специално на онези от тях, които са постигнали пълно съответствие, включително за укрепване на тяхната устойчивост на хибридни заплахи. Да се предотврати заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС, включително на тези, приети в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна, продължава да бъде от първостепенно значение.

10. Съветът приветства успешното сътрудничество с партньорите в областта на борбата с хибридните заплахи, както и борбата с тероризма, радикализацията и организираната престъпност, и остава ангажиран с по-нататъшното задълбочаване на сътрудничеството в тези области. Борбата с дейностите по манипулиране на информация, включително дезинформацията, продължава да бъде важен приоритет. Съветът припомня, че Европейският съюз ще засили работата с партньорите си за противодействие на неверните руски послания и дезинформацията за водената от Русия агресивна война срещу Украйна.
11. Незаконната миграция продължава да бъде основно предизвикателство и изисква постоянно сътрудничество и координация с всички партньори. Съветът поздравява партньорите от Западните Балкани за тяхното конструктивно сътрудничество, а Турция — за продължаващите ѝ усилия за приемане на бежанско население, което е едно от най-многобройните в световен мащаб. Съветът подчертава също, че е изключително важно партньорите да хармонизират визовите си политики с ЕС.
12. Съветът призовава всички партньори да отправят ясни послания към своите граждани относно ползите и задълженията, произтичащи от техния път към ЕС, както и собствения им ангажимент към ценностите на ЕС и необходимите реформи.
13. ЕС ще продължи да укрепва и засилва своята подкрепа на всички равнища за политическата, икономическата и социалната трансформация на бъдещите членове на ЕС, въз основа на осезаем напредък в областта на принципите на правовата държава и социално-икономическите реформи, както и придържането на партньорите към ценностите, правилата и стандартите на ЕС. ЕС ще продължи да оказва значителна финансова и техническа помощ за партньорите, по-специално чрез Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) и Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество – Глобална Европа (ИССРМС – Глобална Европа), както и чрез туининг и Програмата за техническа помощ и обмен на информация (ТАИЕХ). Съгласно принципите на обвързаност с условия и „политиката на първо място“ тази финансова помощ има за цел да помогне на партньорите да приемат реформи и да постигнат пълно съответствие с достиженията на правото на ЕС.

14. Съветът остава ангажиран с доближаването на партньорите до ЕС, подготвянето на почвата за присъединяване и осигуряването на конкретни ползи за техните граждани още по време на процеса на разширяване. За тази цел Съветът насърчава проучването на допълнителни мерки, насочени към по-нататъшно осъществяване на постепенната интеграция по обратим и основан на заслугите начин, в съответствие със заключенията на Европейския съвет от юни 2022 г. Съветът изтъква, че е важно да се оползотвори потенциалът на съществуващите правни инструменти и очаква разглеждането на предложения за по-нататъшна постепенна интеграция по пътя към пълноправното членство, включително по-нататъшното задълбочаване на секторното сътрудничество на ЕС с партньорите в области от общ интерес въз основа на преработената методика за разширяването. Във връзка с това Съветът взема под внимание съобщението на Комисията „Нов план за растеж за Западните Балкани“, което има за цел да се ускори социално-икономическото сближаване между Западните Балкани и ЕС, въз основа на стриктни условия, и да се насърчи регионът да ускори темпа на свързаните с ЕС реформи по основополагащите въпроси в подкрепа на европейския му път. Очаква се предлаганото му изпълнение да бъде свързано, наред с другото, с напредъка в областта на достиженията на правото на ЕС, регионалното сътрудничество и конструктивното участие на Сърбия и Косово в диалога с посредничеството на ЕС. Регионалната политика на Източното партньорство също ще продължи да подкрепя Украйна, Молдова и Грузия по пътя им към членство в ЕС.

ЧЕРНА ГОРА

15. Съветът приветства сформиранието на новото правителство и го насърчава бързо да осъществи напредък по отношение на пътя и стратегическата насока на Черна гора към ЕС. Необходими са политически консенсус и воля за спешното възстановяване на функционирането на демократичните институции и за изпълнение на дългогодишните ангажименти за реформи.
16. Съветът приветства цялостния напредък, постигнат досега в преговорите за присъединяване с Черна гора, по време на които бяха отворени 33 преминали скрининг глави, а 3 бяха временно затворени. Черна гора следва незабавно да пренасочи усилията си към изпълнението на междинните критерии по глави 23 и 24 относно принципите на правовата държава. Други глави няма да бъдат временно затворени, преди да бъде достигнат този ключов етап. Съветът припомня, че напредъкът по тези глави е от съществено значение и ще продължи да задава общия темп на преговорите за присъединяване.

17. Съветът припомня неотложната необходимост от възстановяване на функционирането на основните съдебни органи, по-специално чрез финализиране на все още предстоящите назначения, и от ускоряване и задълбочаване на изпълнението на ключови съдебни реформи, за да се гарантира независима, ефикасна и висококачествена съдебна система. Съветът приветства назначаването на 7-ия съдия в Конституционния съд, който вече функционира пълноценно.
18. Съветът насърчава Черна гора да положи повече усилия, по-специално в критични области като борбата с корупцията и организираната престъпност. Макар и да е постигнала напредък, Черна гора трябва да подобри резултатите си по отношение на разследванията, наказателните преследвания, окончателните присъди и изземването и конфискацията на активи от престъпна дейност.
19. Като отбелязва известен напредък, Съветът също така насърчава Черна гора да положи повече усилия в областта на свободата на изразяване и свободата на медиите, включително институционалната защита на журналистите срещу всички форми на насилие.
20. По отношение на икономическите критерии Съветът приветства силното възстановяване и солидния растеж на икономиката, стабилността на банковия и финансовия сектор и подобряването на пазара на труда. Съветът насърчава Черна гора да проведе структурни реформи, да намали държавния дълг и да продължи усилията си за укрепване на фискалното управление и прозрачността.
21. Съветът приветства ангажимента на правителството за по-нататъшно развитие на регионалното сътрудничество и насърчаването на добросъседските отношения.
22. Съветът горещо поздравява Черна гора за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси и за трайното и пълно привеждане в съответствие с ОВППС на ЕС, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Черна гора по пътя ѝ към ЕС. Наред с това той приветства факта, че Черна гора продължава активно да участва в мисиите и операциите на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО).

СЪРБИЯ

23. Като припомня заключенията си от 13 декември 2022 г., Съветът подчертава значението на силната политическа воля и последователността при изпълнението на свързаните с ЕС реформи, за да се осъществи стратегическият избор на Сърбия да се присъедини към ЕС. Съветът припомня, че цялостното темпо на преговорите за присъединяване ще продължи да се определя от напредъка на Сърбия по отношение на принципите на правовата държава и нормализирането на отношенията с Косово.
24. Съветът приветства цялостния напредък, постигнат досега в преговорите за присъединяване, по време на които бяха отворени 22 от общо 35 преговорни глави, а 2 глави бяха временно затворени. Сърбия следва да продължи да съсредоточава усилията си върху изпълнението на междинните критерии по глави 23 и 24 относно принципите на правовата държава. Съветът приветства своевременното приемане на пет закона за прилагане на конституционните изменения от 2022 г. Необходими са обаче допълнителна работа и политическа ангажираност за осъществяване на реформи в ключови области, включително в съдебната система. Сърбия трябва също да продължи да обръща специално внимание на пълното зачитане на основните права, включително защитата на най-уязвимите групи, както и на недискриминационното третиране на лицата, принадлежащи към малцинствата в цяла Сърбия.
25. Съветът подчертава, че е необходимо Сърбия да положи повече усилия в борбата с корупцията и организираната престъпност. Сърбия трябва да покаже и осезаеми резултати и убедителни постижения, изразяващи се в ефективно разследване, наказателно преследване, постановяване на окончателни присъди, замразяване и конфискация на активи от престъпна дейност.
26. Съветът изтъква отново загрижеността си във връзка с ограничения напредък в подобряването на цялостната среда за свобода на изразяване и независимост на медиите. Съветът насърчава Сърбия да увеличи усилията си за ефективно изпълнение на плана за действие към медийната стратегия.
27. Съветът призовава отново сръбските власти към обективна и недвусмислена комуникация относно ЕС и към активно участие в предотвратяването и борбата с всички форми на дезинформация и чуждестранно манипулиране на информация във всички медии.

28. Съветът продължава да изтъква важната роля на съдържателното регионално сътрудничество при вътрешните производства за военните престъпления, разрешаването на нерешените случаи на изчезнали лица и пълното сътрудничество с Международния остатъчен механизъм за наказателните трибунали. Не следва да се предоставя подкрепа за осъдени военни престъпници, нито за възхваляване или отричане на техните престъпления.
29. За да се подобрят условията за правилното функциониране на демократичните институции, Съветът настойчиво насърчава Сърбия да предприеме действия във връзка с дългогодишните препоръки на органите на ОССЕ/БДИПЧ и на Съвета на Европа, включително тези, които се отнасят до ключови аспекти на изборния процес.
30. Съветът отчита оценката на Комисията, че Сърбия е запазила своето ниво на готовност по отношение на критериите за отваряне на клъстер 3 „Конкурентоспособност и приобщаващ растеж“. Въпреки че Съветът приветства доброто равнище на подготвеност на Сърбия в областта на икономическите критерии, той насърчава страната да даде допълнителен тласък на частния сектор, като ускори структурните реформи в публичната администрация и в управлението на държавните предприятия.
31. Съветът приветства факта, че Сърбия продължава да се ангажира с редица регионални инициативи за сътрудничество и насърчава страната да продължи да укрепва добросъседските отношения и да допринася за стабилността и помирението с всички партньори в региона.
32. Съветът изтъква отново твърдото си очакване Сърбия да увеличи усилията си за привеждане на законодателството си в пълно съответствие с позициите на общата външна политика и политика на сигурност и ограничителните мерки на ЕС, включително по отношение на Русия и Беларус, като въпрос от първостепенно значение. Освен това Съветът призовава сръбските власти да се въздържат от действия и изявления срещу позициите на ЕС в областта на външната политика и по други стратегически въпроси. Съветът взема надлежно под внимание хуманитарната и друга помощ, предоставена от Сърбия за Украйна. Съветът приветства и подобреното сътрудничество на Сърбия с ЕС за предотвратяване на заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС и насърчава Сърбия да продължи тези усилия. Съветът приветства факта, че Сърбия продължава активно да участва и да допринася в мисиите и операциите на ЕС по линия на ОПСО.

33. Като отчита напредъка в това отношение, Съветът продължава да изтъква необходимостта Сърбия да изпълни изцяло ангажимента си за привеждане в съответствие с визовата политика на ЕС.
34. Съветът изтъква отново, че няма оправдание за насилието и категорично осъжда актовете на насилие от страна на протестиращите косовски сърби срещу граждани, войски на KFOR, правоприлагащи органи и медии на 29 май 2023 г. и насилственото нападение срещу полицията на Косово на 24 септември 2023 г. в северната част на Косово. Съветът очаква Сърбия да сътрудничи изцяло и да предприеме всички необходими мерки за задържане и бързо изправяне пред съда на извършителите на нападенията. Съветът изразява съжаление, че Сърбия не е предприела достатъчно действия в това отношение. Съветът изразява загриженост във връзка с многократното струпуване на военни сили от страна на Сърбия в близост до Косово и взема под внимание последвалото намаляване на войските и оборудването. Сърбия и Косово трябва да полагат постоянни усилия за намаляване на напрежението, да се въздържат от едностранни и провокативни действия, които биха могли да доведат до напрежение и насилие, и да сложат край на разединяващата реторика. Съветът приветства факта, че Сърбия е предприела някои стъпки в правилната посока, включително чрез публично насърчаване на косовските сърби да участват в местните избори в северната част на Косово. Сърбия следва също така да насърчи косовските сърби да се върнат в институциите, които са напуснали. Съветът припомня, че в съответствие със заключенията на Европейския съвет от 26–27 октомври 2023 г., ако страните не намалят напрежението, това ще има последици.
35. Съветът очаква както Сърбия, така и Косово да намерят трайно решение на положението в северната част на Косово, което да гарантира безопасността, сигурността и демокрацията на участието за всички граждани.
36. Съветът очаква Сърбия да участва в диалога с посредничеството на ЕС добросъвестно и в дух на компромис, за да се постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение за нормализиране на отношенията с Косово в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС без по-нататъшно забавяне. Това споразумение следва да реши всички ключови неуредени въпроси и така да допринесе за регионалната стабилност. Нормализирането на отношенията и осъществяването на ангажиментите от диалога са съществени условия за европейския път на двете страни и съществува риск и двете страни да пропуснат значими възможности при липсата на напредък.

37. Съветът приветства Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията между Косово и Сърбия и приложението относно изпълнението към него, приети през февруари и март 2023 г., и изразява съжаление, че и двете страни не прилагат това споразумение, както и по отношение на други неизпълнени ангажименти, постигнати в рамките на диалога с посредничеството на ЕС, ръководен от върховния представител и подкрепян от специалния представител на ЕС. Той призовава Сърбия и Косово да ги спазват и изпълняват изцяло, без по-нататъшно забавяне и предварителни условия. Това включва създаването на сдружение/общност на общините със сръбско мнозинство. Съветът приветства готовността на Сърбия и Косово да приемат проекта за статут, представен на страните от посредника на ЕС, с разбирането, че на тази основа трябва да бъде извършена допълнителна работа.
38. Съветът отправя искане към Комисията и върховния представител спешно да предложат на Съвета преди края на януари 2024 г. изменения на критериите по глава 35 от преговорите за присъединяване на Сърбия, за да се отразят задълженията на Сърбия, произтичащи от споразумението и приложението за изпълнение към него.

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ

39. Като припомня заключенията на Съвета от юли 2022 г., Съветът приветства първата междуправителствена конференция със Северна Македония, проведена през юли 2022 г., и успешното приключване на заседанията за скрининг. Съветът е готов да свика друга междуправителствена конференция, без по-нататъшно забавяне, нито допълнително политическо решение, веднага щом Северна Македония изпълни ангажимента си да завърши конституционните промени, посочени в заключенията на Съвета от юли 2022 г., в съответствие с вътрешните си процедури. Съветът призовава Северна Македония да ускори завършването на тези промени. След това Съветът е готов да отвори първия преговорен клъстер във възможно най-кратък срок в съответствие с преговорната рамка.
40. Съветът насърчава всички партии в парламента да съсредоточат усилията си върху напредъка на свързаните с ЕС реформи и процеса на присъединяване към ЕС.

41. Съветът приветства степента на подготвеност на Северна Македония в ключови области и подчертава че е важно да се ускорят ориентираните към ЕС реформи и да продължи консолидирането на изпълнението, по-специално в областта на основополагащите въпроси и принципите на правовата държава. Северна Македония трябва да постигне резултати по отношение на независимостта, професионализма и безпристрастността на съдебната система, борбата с корупцията и организираната престъпност и реформата на публичната администрация. Съветът изразява сериозна загриженост относно някои промени в Наказателния кодекс, засягащи голям брой дела за корупция по високите етажи на властта, както и относно неправомерното външно влияние върху работата на Съдебния съвет и съдебната власт. Освен това Съветът призовава Северна Македония да продължи усилията си за по-нататъшно укрепване на основните права, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства или общности, свободата на медиите и свободата на изразяване на мнение.
42. Съветът припомня необходимостта от приключване на прегледа и прилагане на реформираното изборно законодателство в съответствие с препоръките на ОССЕ/БДИПЧ и Венецианската комисия по приобщаващ и навременен начин.
43. По отношение на икономическите критерии Съветът приветства постигнатия напредък, по-специално в областта на фискалната устойчивост, и насърчава Северна Македония да продължи с усилията за по-нататъшно изпълнение на изискванията на вътрешния пазар на ЕС и за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.
44. Съветът отбелязва, че добросъседските отношения и регионалното сътрудничество продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране. Съветът припомня, че е важно да се постигнат осезаеми резултати и да се прилагат добросъвестно двустранните споразумения, включително Преспанското споразумение с Гърция и Договорът за приятелство, добросъседство и сътрудничество с България.

45. Съветът горещо поздравява Северна Македония за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси, и по-специално за трайното и пълно привеждане в съответствие с ОВППС на ЕС, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен израз на стратегическия ангажимент на Северна Македония по пътя ѝ към ЕС. Съветът приветства факта, че Северна Македония продължава активно да участва в мисиите и операциите на ЕС по линия на ОПСО. Освен това Съветът поздравява Северна Македония за активната ѝ роля в сложен геополитически контекст по време на мандата ѝ на председател на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ).

АЛБАНИЯ

46. ЕС приветства провеждането на първата междуправителствена конференция с Албания през юли 2022 г. Съветът приветства постигнатия през изминалата година напредък в реформите, включително успешното приключване на срещите за скрининг. Съветът очаква предприемането на следващите стъпки в процеса на присъединяване на Албания и отварянето на първия преговорен клъстер във възможно най-кратък срок.
47. Съветът припомня, че приобщаващият и конструктивен политически диалог в страната продължава да бъде от решаващо значение за отбелязването на напредък в приемането на свързаните с ЕС реформи.
48. Съветът приветства постигнатия напредък, по-специално в областта на основополагащите въпроси, и по-конкретно в областта на принципите на правовата държава, продължаващото изпълнение на всеобхватната съдебна реформа и реформата на публичната администрация. Съветът приветства факта, че процесът на проверка продължава да напредва стабилно и води до осезаеми резултати. Съветът подчертава, че е важно да се ускорят ориентираните към ЕС реформи и да продължи да се консолидира изпълнението. Съветът оценява положително конкретните резултати, постигнати от специалните структури за борба с корупцията и организираната престъпност, и продължаващото добро сътрудничество с правоприлагащите органи на ЕС и държавите членки. Трябва да продължат усилията за постигане на солидни резултати в борбата с корупцията и организираната престъпност. Необходимо е също така засилено сътрудничество в областта на разследванията, включително с Европейската служба за борба с измамите (OLAF).

49. Съветът призовава Албания да продължи усилията си за по-нататъшно укрепване на защитата на основните права, свободата на медиите и свободата на изразяване, както и правата на лицата, принадлежащи към малцинства. Съветът насърчава провеждането на всеобхватна реформа на поземления сектор и консолидирането на правата на собственост по прозрачен начин, включително чрез провеждане на консултации с всички заинтересовани страни и като се обърне внимание на случаите на фалшифициране на документи и се постигне бърз напредък в процеса на вписванията и обезщетяването. Съветът приветства приемането на вторичното законодателство относно малцинствата и продължава да призовава Албания бързо да приеме и приложи оставащите имащи отношение подзаконовни актове, свързани с рамковия закон от 2017 г. за защита на лицата, принадлежащи към национални малцинства, в съответствие с европейските стандарти и с участието на всички заинтересовани страни. Освен това Съветът насърчава Албания да завърши всички процеси, свързани с националното преброяване на населението, при условията на пълна прозрачност и в съответствие с международните стандарти.
50. По отношение на миграцията Албания следва да продължи да актуализира правната си рамка в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Макар и да отчита постигнатия напредък, Съветът насърчава Албания да изпълни ангажимента си за привеждане в съответствие с визовата политика на ЕС.
51. По отношение на икономическите критерии Съветът приветства устойчивостта и силното възстановяване на албанската икономика и насърчава Албания да продължи с усилията за по-нататъшно изпълнение на изискванията на вътрешния пазар на ЕС и за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.
52. Съветът приветства трайната конструктивна ангажираност на Албания с регионалното сътрудничество. Съветът отбелязва, че добросъседските отношения и регионалното сътрудничество продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране.
53. Съветът горещо поздравява Албания за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси, и по-специално за трайното и пълно привеждане в съответствие с ОВППС на ЕС, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силно изражение на стратегическия ангажимент на Албания по пътя ѝ към ЕС. Съветът приветства факта, че Албания продължава активно да участва в мисиите и операциите на ЕС по линия на ОПСО. ЕС поздравява Албания и за активния ѝ принос като непостоянен член на Съвета за сигурност на ООН в утвърждаването и защитата на основания на правила международен ред.

ТУРЦИЯ

54. Съветът припомня всички предишни заключения на Съвета и на Европейския съвет относно отношенията на Европейския съюз с Турция, включително по-специално стратегическия интерес на Европейския съюз от стабилна и сигурна среда в Източното Средиземноморие и от развитието на отношения с Турция, основаващи се на сътрудничество и взаимна полза.
55. ЕС продължава да е готов да работи с Турция по поетапен, пропорционален и обратим начин в редица области от общ интерес при спазване на условията, установени от членовете на Европейския съвет на 25 март 2021 г., и в предишните заключения на Европейския съвет. Освен това Съветът остава решен да поддържа открит и честен диалог, да търси решения на общите предизвикателства и да си сътрудничи в ключови области от взаимен интерес, като миграцията, общественото здравеопазване, климата, борбата с тероризма и регионални въпроси. Съветът взема под внимание продължаването на диалозите на високо равнище между ЕС и Турция по някои от тези въпроси.
56. Съветът взема надлежно под внимание неотдавнашното подобрение в отношенията между Турция и Гърция и очаква то да бъде устойчиво. Съветът изразява задоволство от намаляването на напрежението в Източното Средиземноморие, като тази тенденция трябва да се запази.
57. ЕС реагира бързо в дух на солидарност на земетресенията от февруари 2023 г., които засегнаха югоизточната част на Турция, като предостави спасителни екипи и подкрепа в натура чрез Механизма за гражданска защита на Съюза и допринесе за мобилизирането на общ ангажимент в размер на 6 милиарда евро от международната общност.

58. Съветът продължава да очаква от Турция да поеме недвусмислен ангажимент в областта на добросъседските отношения и мирното уреждане на спорове, като при необходимост се обръща към Международния съд. Съветът, както е посочено във всички приложими заключения на Съвета, а също и в декларацията от 21 септември 2005 г., призовава Турция да изпълни задълженията си по преговорната рамка, включително пълното, недискриминационно прилагане по отношение на всички държави членки на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране. Признаването на всички държави членки е от основно значение. Турция трябва да нормализира отношенията си с Република Кипър и да зачита суверенитета и териториалната цялост на всички държави — членки на ЕС, както и всички техни суверенни права, в съответствие с правото на ЕС и международното право, включително Конвенцията на ООН по морско право.
59. Като припомня предишните заключения на Съвета и на Европейският съвет ЕС остава изцяло ангажиран с цялостното разрешаване на кипърския проблем съгласно договорената в ООН рамка, в унисон с всички приложими резолюции на Съвета за сигурност на ООН и с основополагащите принципи и достиженията на правото на ЕС. Продължава да бъде от решаващо значение Турция да се ангажира и да допринася за такова мирно уреждане, включително по отношение на външните му аспекти. ЕС призовава за бързо възобновяване на преговорите и заявява готовността си да играе активна роля в подкрепа на ръководения от ООН процес. Съветът припомня значението на статута на Вароша, осъжда всички едностранни действия на Турция, които противоречат на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, и отново призовава за незабавно връщане към положението отпреди извършването им. Съветът призовава Турция да спазва съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН, по-специално резолюции 541, 550, 789 и 1251.

60. В съответствие със заключенията на Съвета от предходни години, в които също се припомнят международните ангажименти на Турция в това отношение, Съветът изтъква отново сериозната си загриженост във връзка с продължаващото и дълбоко обезпокоително отстъпление в областта на демокрацията, принципите на правовата държава и основните права. Продължават да бъдат сериозно безпокойство системната липса на независимост и неправомерният натиск върху съдебната система, както и ограниченията на свободата на медиите и свободата на изразяване на мнение. Турция следва да засили сътрудничеството си със Съвета на Европа и съответните му органи и институции, да предприеме действия по техните основни препоръки, да приложи изцяло Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ) и останалите международни инструменти в областта на човешките права, по които е страна, както и да изпълни всички решения на Европейския съд по правата на човека в съответствие с член 46 от ЕКПЧ. Продължаващото неизпълнение от страна на Турция на решенията на ЕСПЧ повдига въпроси относно нейния ангажимент да спазва върховенството на закона и зачитането на основните права, както и международните си задължения. Съветът призовава Турция спешно да обърне отрицателните тенденции във всички тези области и да отстрани по убедителен начин множеството сериозни недостатъци, установени в доклада на Комисията.
61. По отношение на икономическите критерии Съветът насърчава Турция да продължи да прилага стъпки за връщане към по-стабилни макроикономически политики и за преодоляване на продължаващите опасения относно правилното функциониране на пазарната икономика на страната, включително институционалната и регулаторната среда. Наред с това Съветът припомня, че е необходимо Турция да изпълни задълженията си по отношение на прилагането на митническия съюз между ЕС и Турция, като гарантира ефективното му прилагане по отношение на всички държави членки. Освен това Съветът изтъква отново, че свободното движение на стоки, включително на стоки с двойна употреба, не следва да води до заобикаляне на ограничителните мерки на ЕС.

62. Изявлението на ЕС и Турция от 2016 г. остава основната рамка за сътрудничество в областта на миграцията и продължава да дава резултати. В съответствие със заключенията на Европейския съвет от октомври 2021 г. Съветът очаква Турция да гарантира пълното и недискриминационно изпълнение на изявлението на ЕС и Турция, включително по отношение на Република Кипър, да възобнови връщанията и да предотврати незаконното пристигане. От съществено значение продължават да бъдат пълното и ефективно прилагане на Споразумението за обратно приемане между ЕС и Турция и сътрудничеството в областта на правосъдието и вътрешните работи с всички държави – членки на ЕС. Съветът изтъква, че е необходимо Турция да изпълни ангажимента си за приведе законодателството си в съответствие с визовата политика на ЕС.
63. Съветът отбелязва с дълбока загриженост, че външната политика на Турция, както е описано подробно в доклада на Комисията, все повече противоречи на приоритетите на ЕС в рамките на общата външна политика и политика на сигурност, и изтъква отново силното си очакване Турция да засили привеждането в съответствие с позициите и ограничителните мерки на ЕС в областта на ОВППС като въпрос от първостепенно значение. Като признава конструктивната роля на Турция за улесняване на износа на украинско зърно, Съветът същевременно изразява дълбоко съжаление във връзка с неприсъединяването на Турция към ограничителните мерки на ЕС, приети в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна, и подчертава, че предотвратяването на тяхното заобикаляне е от първостепенно значение.
64. Съветът отбелязва със съжаление, че Турция продължава да се отдалечава от Европейския съюз, и припомня предишните си заключения, в които се отбелязва, че поради това преговорите за присъединяване на Турция на практика са в застой и не може да се обмисля отварянето или затварянето на други глави.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

65. Съветът взема под внимание доклада на Комисията от 8 ноември 2023 г. относно Босна и Херцеговина и съдържащата се в доклада препоръка и очаква предстоящото обсъждане в Европейския съвет по този въпрос.

66. Съветът приветства усилията за реформи, предприети от Босна и Херцеговина след предоставянето на статут на страна кандидатка през декември 2022 г. Съветът насърчава Босна и Херцеговина да осигури устойчив напредък в изпълнението на 14-те ключови приоритета, изложени в становището на Комисията относно кандидатурата ѝ за членство в ЕС, одобрено от Съвета през 2019 г., включително да изпълни всички оставащи стъпки, посочени в препоръката на Комисията за предоставяне на статут на страна кандидатка, имайки предвид и заключенията на Европейския съвет от юни 2022 г. Бяха направени някои важни стъпки и бяха поети важни ангажименти за изпълнението на ключовите приоритети въпреки неблагоприятното развитие в *Република Сръбска*. Съветът насърчава постигането на необходимия допълнителен напредък по отношение на реформите. Съветът припомня, че е важно да се гарантира пълно съответствие на всички приети закони с достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти, включително препоръките на Венецианската комисия. ЕС е готов да продължи да подпомага Босна и Херцеговина в реформите и устойчивото им изпълнение, включително тези от тях, които акцентират върху пътя на страната към ЕС.
67. Що се отнася до институционалните механизми, залегнали в Дейтънското мирно споразумение, Босна и Херцеговина трябва да предприеме допълнителни конституционни и изборни реформи, за да гарантира равенството и недискриминацията на всички граждани, по-специално като прилага съдебната практика по делото Сейдич – Финци на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). Съветът призовава отново за провеждането на приобщаващ процес на ограничени конституционни и изборителни реформи, чрез реален диалог и в съответствие с европейските стандарти, за премахването на всички форми на неравенство и дискриминация в изборния процес. Съветът подчертава, че не следва да се предприемат никакви законодателни или политически стъпки, които биха затруднили изпълнението на решението по делото Сейдич – Финци и на други имащи отношение съдебни решения на ЕСПЧ или биха довели до задълбочаване на разделенията.
68. Съветът настойчиво приканва всички политически участници в Босна и Херцеговина да се въздържат и откажат от провокативна разединяваща реторика и действия, включително такива, които поставят под въпрос суверенитета, единството и териториалната цялост на страната, и да престанат да възхваляват осъдени военни престъпници, а активно да насърчават помирението.

69. Освен това Съветът изтъква отново категоричния си ангажимент по отношение на европейската перспектива на Босна и Херцеговина като единна, обединена и суверенна държава.
70. Съветът е сериозно обезпокоен от законодателството и инициативите в *Република Сръбска*, които са в разрез с пътя на Босна и Херцеговина към ЕС, включително сепаратистката реторика и оспорването на конституционния ред в страната. Съветът изразява съжаление във връзка с приемането на законодателство в *Република Сръбска* за неприложимостта на решенията на Конституционния съд на Босна и Херцеговина в административната единица. Съветът изтъква, че суверенитетът, териториалната цялост, конституционният ред, включително решенията на Конституционния съд, и международната правосубектност на Босна и Херцеговина трябва да бъдат зачитани. Всяко действие срещу тези принципи ще има сериозни последици.
71. Съветът отбелязва ограничения напредък и подчертава необходимостта от укрепване на принципите на правовата държава, включително чрез приемане на нов закон за Висшия съдебен и прокурорски съвет и приемане на закона за съдилищата. ЕС призовава Босна и Херцеговина да предприеме решителни стъпки за борба с корупцията и организираната престъпност с цел постигане на резултати в разследванията и постановяването на присъди, включително по високите етажи. Съветът приветства стартирането на дейността на звеното за контакт на Европол. Решенията на Конституционния съд трябва да се спазват изцяло.
72. Съветът отбелязва, че са положени ограничени усилия в областта на основните права, но приветства определянето на омбудсмана като механизъм за предотвратяване на изтезанията и призовава Босна и Херцеговина значително да активизира усилията си за реформи в областта на правата на човека, равенството между половете и недискриминацията, по-специално чрез борба с домашното насилие, насилието над жени и основаното на пола насилие и гарантиране на правата на ЛГБТИ.

73. Съветът изразява съжаление във връзка с отстъплението от свободата на изразяване на мнение и свободата на медиите и настойчиво приканва Босна и Херцеговина да гарантира безопасността на журналистите и подходящите последващи съдебни действия по случаите на заплахи и насилие. Съветът изразява съжаление във връзка с повторното въвеждане на наказателни санкции за клевета в *Република Сръбска*, както и във връзка с неотдавнашното приемане на първо четене от събранията на федеративните единици на проектозакон, в който групите на гражданското общество се определят като „чуждестранни агенти“, което дава повод за сериозно безпокойство.
74. Съветът приветства известния напредък, постигнат в реформата на публичната администрация, по-специално приемането на закона за свобода на достъпа до информация. Съветът очаква предприемането на по-нататъшни стъпки, за да се гарантира професионална и деполитизирана държавна администрация. Освен това, за да се осигури координация при привеждането в съответствие на законодателството, Съветът настойчиво насърчава Босна и Херцеговина да разработи национална програма за приемането на достиженията на правото на ЕС.
75. Съветът приветства положителните стъпки, предприети за подобряване на управлението и координацията на миграцията, по-специално приемането на закон за чужденците. Той призовава страната да постигне пълно съответствие с визовата политика на ЕС, да сключи споразумението за статута на Frontex с ЕС и да гарантира достъп до убежище.
76. По отношение на икономическите критерии Съветът отбелязва, че Босна и Херцеговина е на ранен етап от изграждането на функционираща пазарна икономика.
77. Съветът приветства подновяването на мандата на EUFOR Althea, която продължава да играе ключова роля в подкрепата за властите в Босна и Херцеговина при поддържането на безопасна и сигурна среда за всички граждани.
78. Съветът изтъква отново значението на непрекъснатото сътрудничество между международните участници и изразява подкрепата си за мисията на върховния представител и неговата служба за изпълнение на Програмата „5 + 2“.

79. Съветът насърчава Босна и Херцеговина да продължи да участва активно в регионалното сътрудничество и добросъседските отношения и бързо да ратифицира всички регионални споразумения за мобилност в рамките на Берлинския процес.
80. Съветът поздравява Босна и Херцеговина за значителното подобрене в съгласуването на позициите ѝ с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС, което е знак за ясният ангажимент на страната по пътя ѝ към ЕС. Съветът насърчава Босна и Херцеговина да продължи тази положителна тенденция и призовава страната да гарантира пълното прилагане на ограничителните мерки, включително по отношение на Русия и Беларус.

КОСОВО

81. Съветът приветства трайния ангажимент на Косово по пътя му към Европа и свързаните с това реформи. ЕС е готов да продължи да подпомага Косово в реформите и устойчивото им изпълнение, включително тези, които са съсредоточени върху европейския му път. Съветът очаква влизането в сила на либерализирането на визовия режим за Косово на 1 януари 2024 г.
82. Съветът приветства значителния напредък в избирателната реформа, в която се разглеждат дългогодишните препоръки на последователните мисии на ЕС за наблюдение на избори и се насърчава Косово да приложи новото законодателство преди следващите общи избори.
83. Съветът отбелязва ограничения напредък по отношение на върховенството на закона, борбата с организираната престъпност и борбата с корупцията и призовава Косово да подобри прилагането на съществуващите инструменти за гарантиране на интегритета, независимостта и ефикасността на съдебната система и да продължи реформата на публичната администрация. Следва да се постигне допълнителен напредък за ефективно утвърждаване на основните права, включително равенството между половете, както и правата на общностите, които не са мнозинство, и на ЛГБТИ, както и за гарантиране на пълна защита на културното и религиозното наследство. Съветът настойчиво приканва Косово да приложи закона за превенция на домашното насилие и защита, насилието над жени и насилието, основано на пола. Косово следва незабавно да изпълни решението на Конституционния съд относно манастира „Дечани“. Съветът изтъква отново загрижеността си във връзка с липсата на свобода на изразяване на мнение и ограничения плурализъм в северната част на Косово.

84. Съветът е дълбоко загрижен за положението в северната част на Косово, включително по отношение на сигурността. Няколко едностранни действия на Косово и Сърбия, както и колективната оставка на косовските сърби от институциите на Косово и бойкотирането им на местните избори през април в северната част на Косово допълнително увеличиха напрежението. Съветът категорично осъжда актовете на насилие от страна на протестиращите косовски сърби срещу граждани, сили на KFOR, правоприлагащи органи и медии от 29 май 2023 г. Във възможно най-кратък срок следва да се проведат нови местни избори в северната част на Косово, а косовските сърби следва да участват активно, без каквото и да е предварително условие. Косовските сърби следва също да се върнат в институциите, които са напуснали. Това връщане следва да бъде улеснено от Косово и насърчавано от Сърбия.

Съветът припомня, че в съответствие с изявлението на върховния представител от името на ЕС от 3 юни ЕС прилага обратими мерки спрямо Косово поради липсата на решителни действия за намаляване на напрежението в северната част на Косово. Съветът приветства факта, че Косово е предприело стъпки за изпълнение на някои от исканията на ЕС. Съветът припомня, че ЕС е готов да отмени мерките при наличие на по-нататъшен напредък в изпълнението на съществуващите искания на ЕС. Съветът ще продължи да следи въпроса и ще го разгледа отново въз основа на доклад на върховния представител относно изпълнението на тези искания.

Съветът изтъква отново, че насилието не е оправдано и категорично осъжда насилственото нападение срещу полицията на Косово на 24 септември 2023 г. Съветът отбелязва подобреното сътрудничество на косовската полиция с EULEX във връзка с това нападение. Съветът приветства засиленото присъствие на KFOR, по-специално на границата/демаркационната линия между Косово и Сърбия. Косово и Сърбия трябва да полагат постоянни усилия за намаляване на напрежението, да се въздържат от едностранни и провокативни действия, които биха могли да доведат до напрежение и насилие, и да сложат край на разединяващата реторика. Съветът припомня, че в съответствие със заключенията на Европейския съвет от 26–27 октомври 2023 г., ако страните не намалят напрежението, това ще има последици.

85. Съветът очаква както Косово, така и Сърбия да намерят трайно решение на положението в северната част на Косово, което да гарантира безопасността, сигурността и демокрацията на участието за всички граждани.
86. Съветът очаква Косово да участва в диалога с посредничеството на ЕС добросъвестно и в дух на компромис, за да се постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение за нормализиране на отношенията със Сърбия в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС без по-нататъшно забавяне. Това споразумение следва да реши всички ключови неуредени въпроси и така да допринесе за регионалната стабилност. Нормализирането на отношенията и осъществяването на ангажиментите от диалога са съществени условия за европейския път на двете страни и съществува риск и двете страни да пропуснат значими възможности при липсата на напредък.
87. Съветът приветства Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията между Косово и Сърбия и приложението относно изпълнението към него, приети през февруари и март 2023 г., и изразява съжаление, че и двете страни не прилагат това споразумение, както и по отношение на други неизпълнени ангажименти, постигнати в рамките на диалога с посредничеството на ЕС, ръководен от върховния представител и подкрепян от специалния представител на ЕС. Той призовава Косово и Сърбия да ги спазват и изпълняват изцяло, без по-нататъшно забавяне и предварителни условия. Това включва създаването на сдружение/общност на общините със сръбско мнозинство. Съветът приветства готовността на Косово и Сърбия да приемат проекта за статут, представен на страните от посредника на ЕС, с разбирането, че на тази основа трябва да бъде извършена допълнителна работа.
88. Съветът отправя искане към специалния представител на ЕС за диалога Белград – Прищина и други регионални въпроси за Западните Балкани да актуализира дневния ред на следващото заседание на Специалната група на Косово по нормализирането на отношенията, за да бъдат отразени задълженията на Косово, произтичащи от споразумението и приложението за изпълнение към него.
89. Съветът изтъква отново значението на работата на специализираните съдебни състави за Косово и специализираната прокуратура и своята подкрепа за тях, като подчертава готовността си да ги подпомага при изпълнението на техния мандат.

90. Съветът припомня значението на тясното сътрудничество на Косово с мисията EULEX, както и с други заинтересовани международни участници.
91. По отношение на икономическите критерии Съветът отбелязва, че Косово се намира между ранен етап и известна степен на подготвеност за развитието на функционираща пазарна икономика.
92. Съветът призовава Косово спешно да се ангажира активно и конструктивно в дейностите за регионално сътрудничество и да изпълни ангажиментите си по ЦЕФТА и Споразумението за стабилизиране и асоцииране, включително като отмени решението си за забрана на вноса на стоки от Сърбия. Съветът приветства ратифицирането от Косово на три „споразумения от Берлинския процес“ относно свободното движение и взаимното признаване на квалификации, постигнати през 2022 г.
93. Съветът поздравява Косово за категоричното осъждане на агресивната война на Русия срещу Украйна, ясната му геостратегическа ориентация, както и доброволното приверждане в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС и продължаващото прилагане на ограничителните мерки на ЕС, което е силен израз на стратегическия избор и мястото на Косово в една общност, основана на ценности.

УКРАИНА

94. Съветът изтъква отново, че решително осъжда агресивната война на Русия срещу Украйна. Съветът припомня непоколебимата подкрепа на Европейския съюз за независимостта, суверенитета и териториалната цялост на Украйна в нейните международно признати граници, както и неотменимото право на самоотбрана на Украйна срещу руската агресия. ЕС ще продължи да подкрепя Украйна и украинския народ срещу продължаващата война на Русия толкова дълго, колкото е необходимо.
95. Съветът приветства значителния напредък, постигнат от Украйна в осъществяването на целите, залегнали в основата на статута ѝ на страна кандидатка, въпреки факта, че Украйна е подложена на нападение.
96. Съветът взема под внимание доклада на Комисията от 8 ноември 2023 г. относно Украйна и съдържащите се в доклада препоръки и очаква предстоящото обсъждане в Европейския съвет по този въпрос.
97. ЕС е готов да подпомогне допълнително Украйна в реформите и устойчивото им изпълнение, включително тези, които са съсредоточени върху пътя ѝ към ЕС, и остава

ангажиран с подкрепата за укрепването, възстановяването и реконструкцията на Украйна.

98. Съветът отчита ангажимента на Украйна и приветства напредъка, постигнат в цялостното и последователно прилагане на принципите на правовата държава и реформите в съдебната система и публичната администрация, и насърчава Украйна да продължи решително по този път, който продължава да бъде от жизненоважно значение за укрепването на устойчивостта на Украйна и за по-нататъшния напредък в процеса на разширяване.
99. Съветът приветства съществуването на законодателна и институционална рамка относно основните права, както и привеждането на законодателството на Украйна в областта на медиите в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на аудио-визуалните медийни услуги.
100. По отношение на борбата с корупцията Съветът приветства напредъка в осигуряването на независимо и ефективно функциониране на институциите за борба с корупцията. Украйна следва да продължи да укрепва своите институции и мерки за борба с корупцията и да продължи да подобрява резултатите си по отношение на разследванията и присъдите, включително случаите на корупция по високите етажи. По отношение на мерките, насочени към ограничаване на прекомерното влияние на олигарсите, Съветът отчита предприетите важни системни решения и очаква непрекъснат напредък в това отношение. Съветът приветства напредъка в привеждането на украинското законодателство за борба с изпирането на пари в съответствие със стандартите на FATF. Съветът взема под внимание стъпките, предприети по отношение на правата на лицата, принадлежащи към национални малцинства, и очаква по-нататъшни стъпки съгласно препоръките на Венецианската комисия.
101. Поради продължаващата руска агресия провеждането на паричната политика и цялостното икономическо управление в Украйна бяха изправени пред изключителни трудности. Функционирането на пазарната икономика на страната и независимостта на нейните регулаторни органи, особено на Централната банка, която вече е предприела решителни действия, са от особено значение и с оглед на усилията за реконструкция.

102. Съветът поздравява Украйна за усилията на страната за повишаване на енергийната сигурност и независимостта на доставките. В контекста на постоянните атаки срещу енергийната инфраструктура на Украйна ЕС е готов да продължи да предоставя подкрепа за укрепване на устойчивостта на енергийната система на страната.
103. Съветът поставя акцент върху по-нататъшното задълбочаване на секторното сътрудничество на ЕС с Украйна и интегрирането ѝ във вътрешния пазар на ЕС, въз основа на засиленото прилагане на Споразумението за асоцииране между ЕС и Украйна, включително задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия.
104. Съветът приветства стратегическия ангажимент на Украйна по пътя ѝ към ЕС и високата степен на съответствие с позициите на ЕС в областта на общата външна политика и политика на сигурност и ограничителните мерки. ЕС насърчава Украйна да продължи тази положителна тенденция към пълно привеждане в съответствие, включително съобразно принципите на суверенитет и териториална цялост.

МОЛДОВА

105. Съветът приветства значителния напредък, постигнат от Молдова в постигането на целите, залегнали в основата на статута ѝ на страна кандидатка, в контекста на значителните предизвикателства, произтичащи от агресивната война на Русия срещу Украйна и хибридните действия срещу самата Молдова.
106. Съветът взема под внимание доклада на Комисията от 8 ноември 2023 г. относно Молдова и съдържащите се в доклада препоръки и очаква предстоящото обсъждане в Европейския съвет по този въпрос.
107. ЕС е готов да продължи да подпомага Молдова в реформите и устойчивото им изпълнение, включително тези, които са съсредоточени върху европейския ѝ път.
108. По отношение на основополагащите въпроси Съветът отчита ясения ангажимент на Молдова към процеса на реформи и предприетите решителни стъпки и подчертава, че е важно да се поддържа устойчив и осезаем напредък в реформите, по-специално в областта на принципите на правовата държава, правосъдието и основните права, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства.

109. Съветът насърчава Молдова да продължи да бележи напредък по всеобхватната съдебна реформа, включително процеса на проверка, както и в борбата с корупцията, с акцент върху укрепването на съответните институции и по-нататъшното постигане на солидни резултати по отношение на разследванията и присъдите, включително делата за корупция по високите етажи на властта. Съветът приветства системния подход на Молдова към премахването на олигархичния модел и насърчава страната да продължи да изпълнява плана за действие.
110. Съветът взема под внимание предварителните констатации на ОССЕ/БДИПЧ, които показват, че местните избори на 5 ноември са преминали мирно и са били управлявани ефективно при трудни обстоятелства. Наблюдава се обаче отрицателно въздействие върху изборния процес, както вследствие на външна намеса, така и от ограничителните мерки, наложени поради опасения, свързани с националната сигурност. С оглед на предстоящите президентски и парламентарни избори Съветът призовава Молдова да гарантира, че мерките за противодействие на злонамерената намеса са в съответствие с международните стандарти.
111. Съветът приветства устойчивостта на Молдова спрямо безпрецедентните хибридни действия на Русия и потвърждава отново подкрепата на ЕС в това отношение, включително чрез мисията на ЕС за партньорство в Република Молдова.
112. Съветът приветства усилията на Молдова за повишаване на енергийната сигурност и независимостта на доставките. Молдова трябва да увеличи допълнително производствения си капацитет и да засили мерките, свързани с енергията от възобновяеми източници и енергийната ефективност, по-специално с помощта на пакета за подкрепа на Молдова.
113. Като отчита напредъка по отношение на реформите в икономическия и финансовия сектор, Съветът изтъква значението на осъществяването на преобразяващи икономически реформи, секторното сътрудничество и интеграцията на Молдова във вътрешния пазар на ЕС въз основа на засиленото прилагане на Споразумението за асоцииране между ЕС и Молдова, включително задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия.

114. Съветът приветства постоянните усилия на Молдова за укрепване на нейната публична администрация и рамка за управление на публичните финанси и призовава Молдова да продължи да укрепва административния и институционалния си капацитет на всички равнища. Системното ангажиране с гражданското общество по отношение на реформите следва да продължи, като се извършват по-навременни и прозрачни консултации в законодателния процес.
115. Съветът изтъква отново ангажимента си за подкрепа за суверенитета и териториалната цялост на Република Молдова в рамките на международно признатите ѝ граници.
116. Съветът приветства твърдата и принципна позиция на Молдова за осъждане на агресията на Русия срещу Украйна. Съветът приветства стратегическия ангажимент на Молдова по пътя ѝ към ЕС и значителното увеличение на степента на съответствие с позициите на ЕС в областта на общата външна политика и политика на сигурност и ограничителните мерки. ЕС насърчава Молдова да продължи тази положителна тенденция към пълно привеждане в съответствие, включително съобразно принципите на суверенитет и териториална цялост.

ГРУЗИЯ

117. Съветът взема под внимание доклада на Комисията от 8 ноември 2023 г. относно Грузия и съдържащата се в доклада препоръка и очаква предстоящото обсъждане в Европейския съвет по този въпрос.
118. Съветът призовава Грузия да демонстрира ясен ангажимент към ценностите на ЕС, да продължи да напредва по програмата за реформи и да изпълни определените от Комисията условия по приобщаващ, съдържателен и необратим начин, за да постигне по-нататъшен напредък към бъдещо членство в ЕС.
119. Съветът взема надлежно под внимание истинските стремежи на преобладаващото мнозинство от грузинския народ за членство в ЕС. Съветът приветства като цяло добрата законодателна рамка, институционалната структура и жизненото гражданско общество, включително правозащитните организации, и припомня, че тези елементи предоставят на Грузия солидна основа за напредък в демократичните реформи и реформите в областта на принципите на правовата държава.

120. По отношение на някои от основните принципи на разширяването Съветът отчита по-специално цялостния напредък в реформата на публичната администрация, обществените поръчки и икономическите реформи. Съветът приветства цялостната подготовка на Грузия да поеме задълженията, произтичащи от членството, насърчава устойчивото равнище на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС и стандартите на ЕС, при допълнително задълбочаване на секторното сътрудничество с ЕС въз основа на засиленото прилагане на Споразумението за асоцииране между ЕС и Грузия, включително задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия. Съветът също така насърчава Грузия да продължи да изпълнява критериите за либерализиране на визовия режим.
121. Съветът призовава всички политически участници в Грузия да демонстрират конструктивно сътрудничество и диалог, да преодолеят поляризацията и да се въздържат от действия, които биха могли допълнително да задълбочат политическото напрежение и да възпрепятстват демократичните институции и програмата за реформи в страната. Освен това Съветът припомня, че Грузия е поела ангажимент да гарантира, че гражданското общество е в състояние да функционира свободно и да участва активно, приобщаващо и пълноценно в процеса на изготвяне на политиките. Това би гарантирало по-ефективен и устойчив напредък в реформите в основни области, по-специално принципите на правовата държава и основните права.
122. Съветът подчертава и значението на борбата с дезинформацията и чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство срещу ЕС и неговите ценности и призовава Грузия да предприеме значими стъпки за постигането на тази цел.
123. Съветът изтъква отново, че правилното функциониране на демократичните институции и реформите, свързани с правосъдието и принципите на правовата държава, следва да останат приоритет за страната. Съветът изтъква, че пълната независимост, отчетност и безпристрастност на всички държавни институции, и по-специално на съдебните, прокурорските и паричните институции, трябва да бъдат допълнително укрепени и гарантирани в съответствие с европейските стандарти и препоръките на Венецианската комисия. Съветът изтъква, че е важно да се постигнат солидни резултати в разследването на случаи на корупция и организирана престъпност и да се прилагат действия за премахване на олигархичния модел чрез системен подход.

124. По отношение на избирателната реформа Съветът припомня, че стабилната рамка в съответствие с европейските и международните стандарти продължава да бъде от жизненоважно значение за укрепването на демокрацията. Съветът призовава Грузия да гарантира свободен, справедлив и конкурентен изборен процес, особено през 2024 г., и да изпълни изцяло препоръките, направени от ОССЕ/БДИПЧ и Съвета на Европа/Венецианската комисия във връзка с предишни избори.
125. Съветът изтъква отново, че Грузия трябва да създаде условия за пълно зачитане на основните права, включително свободата и плурализма на медиите, правото на свобода на мнение, събрания и изразяване и защитата на ЛГБТИ от сплашване, както и от насилие и дискриминация.
126. Съветът потвърждава отново подкрепата на ЕС за суверенитета, независимостта и териториалната цялост на Грузия в рамките на международно признатите ѝ граници и подчертава, че ЕС остава твърдо ангажиран с мирното разрешаване на конфликти и политиката си на непризнаване и ангажираност, включително чрез присъствието на Мисията за наблюдение на ЕС в Грузия.
127. Съветът изтъква твърдото си очакване Грузия да ускори значително привеждането на законодателството си в съответствие с позициите на общата външна политика и политика на сигурност и ограничителните мерки на ЕС, включително съобразно принципите на суверенитет и териториална цялост. Освен това Съветът призовава Грузия приоритетно да обърне отрицателната тенденция и да постигне напредък към пълно привеждане в съответствие. Това би било ясен знак за стратегическия избор на страната за членство в ЕС. Съветът насърчава Грузия да продължи доброто сътрудничество с ЕС за предотвратяване на заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС, включително тези срещу Русия и Беларус.
-